

Per Øverland: Historieglimt 267 Biskop Darres gate på Lademoen

Biskop Darres gate går fra Strandveien og ganske bratt oppover mot jernbanen. Ved Strandveien flankeres innkjørselen på venstre side av det nye trehuset i fire etasjer der Svartlamon boligstiftelse har kontor i sokkelen. På høyre side ligger Svartlamon barnehage. Går vi oppover er gata kantet av gamle trehus i to etasjer bortsett fra nummer 10 som har tre. På høyre side ligger fem hus fra nummer 10 til 18. På venstre side er seks hus fra nummer 5 til 19, men noen nummer er ikke i bruk. Husene i gata er fra det gamle Nerlamon som kommunen hadde planlagt revet for å gi grunn til industri. Kampen for å bevare Svartlamon reddet husene som i dag er et tiltalende boligmiljø. Nummer 10 har på veggen ut mot Strandveien et symbol fra kampens tid. Der har de to kjente kunstnerne, Håkon Bleken og Håkon Gullvåg, malt et stort maleri på den 8 ganger 7 meter store gavlveggen som sitt bidrag til kampen. Øverste del av Håkon Blegen er to justitiafigurer i hvite kjortler mot blå himmel. Over er malt en stor, mørk fugl. Nedre del av Håkon Gullvåg viser tverrsnitt av et bebodd hus med møbler. Maleriet fikk positiv betydning for bevaringen av Svartlamon.

Navnet på gata ble fastsatt av Trondhjems bystyre i 1899. Det erstattet det gamle navnet som ble brukt tidligere, Myhres gate, etter kjøpmannen på hjørnet av Strandveien. Navnekomiteen hadde foreslått det, Forstanderskabet, som var datidens navn på formannskapet, støttet forslaget som ble enstemmig vedtatt av bystyret. Navnekomiteen hadde foreslått flere navn på biskoper som hadde vært i byen de senere år, så som Bang, Bugge og Grimelund, men disse forslagene falt. Det var sikkert fordi de var konservative og ortodokse teologer. Darre, som var grundtvigianer, møtte større sympati. Han hadde også stor respekt som pedagog og for sin innsats for Klæbu seminar. I Norsk biografisk leksikon presenteres han som «geistlig og skolemann».

Hans Jørgen Darre ble født på Klæbu prestegård den 27. september 1803. Han fikk leve i 73 år. Den 11. mars 1874 døde han i Miraflores i Spania. Hans foreldre var Louise Caroline Steenbuch (1773-1860) og Jacob Hersleb Darre (1757-1841). Faren var sogneprest i Klæbu. Sønnen studerte ved Det

Kongelige Fredriks Universitet i Christiania og tok en ypperlig teologisk embetseksamen i 1827. I 1828 ble han personellkapellan hos sin far, og i 1833 ble han farens etterfølger i sognekallet. I 1838 kom det en kongelig resolusjon om å opprette et seminar for lærere i Klæbu. To forhold var avgjørende ved valget av Klæbu. Det lå avsides til og hadde en dyktig ung prest! Det var viktig at bygda lå avsides og var tynt befolket. Da skulle elevene slippe storbyens fristelser og farer! Dessuten var den unge presten villig til å ta på seg ansvaret for seminaret. Den 7. januar 1839 startet seminaret med 12 elever. Undervisningen foregikk i prestegården der elevene også fikk losji. Først i 1843 stod en ny skolebygning klar for seminaret. Da kunne lærerstaben utvides til tre! Darre var bestyrer og førstelærer med 18 ukentlige timer i religion, historie, geografi og morsmål. Hans gasje utover prestedtjenesten ble 300

Over: Byarkivet: Biskop Darres gate 10-16. Fotograf Kjell Andresen, 1978. Biskop Darres gate ble anlagt tidlig på 1800-tallet, og ble uoffisielt kalt Myhres gate eller Myregaten, etter handelsmann Ove J. Myhre. Myhre drev sin forretning i gaten, men mistet borgerskapet etter en konkurs og måtte derfor drive utenfor bygrensen. I 1889 fikk gaten navnet Biskop Darres gate, etter Biskop Hans Jørgen Darre (1803 - 1874).

spesidaler. Det er vanskelig i våre dager å forstå hvor lang arbeidstid og hvor store arbeidsbyrder som da kunne bli lagt på folk. Mange slet seg helt ut i jobben, Ja, mange fikk et kort liv.

Darre ledet Klæbu seminar i ti år, fra 1839 til 1849. Han skulle vise seg å ha særegne evner

som pedagog. Elevene hans skildret ham som en lærer med et usedvanlig intellekt og sjelden klarhet i tanken. Hans fortellerevne hevet seg ofte til stor kunst, krydret med lune, vidd og poesi. Skolehistorikeren Torstein Høverstad hevdet at han var «den merkelegaste mannen som har arbeidt i den norske lærarskulen. Han gjorde Klæbu seminar til det pedagogiske sentrum for meir enn ein mannsalder.» Darres forbilde fremfor alt var den danske presten og

folkeopplysningsmannen N. F. S. Grundtvig, folkehøgskolens far. Det han kalte det levende ord, nemlig den inspirerte muntlig fortelling stod sentralt i Darres undervisning. Store nybrottsmenn i norsk folkereising slike som Ole Vig, kom fra Klæbu seminar. Darres helhjertede innsats for skolen gikk på helsa løs. Han måtte se seg om etter annet arbeid.

Darre ble biskop i Nidaros etter Hans Riddervold i 1849. Riddervold gjorde en bemerkelsesverdig karriere. Han var betydelig både som geistlig og som politiker. Han ble født i 1795, tok examen artium ved Kristiania Katedralskole i 1813 og embetseksamen ved Universitetet i 1819. I 1843 ble han biskop i Trondhjem. Han var også en ledende politiker, og i 1848 ble han kirkestatsråd. Det var han fra 1848 til 1872! Til tross for at ingen av de andre biskopene stemte for Darre som Riddervolds etterfølger så fikk han sin utnevnelse i statsråd 1. mars 1849. Samme år ble han ridder av St. Olavs orden for sine fortjenester for norsk lærerutdanning. Da han ble utnevnt led han av leddgikt. Hans kone døde samme år 38 år gammel, og Darre satt igjen med fire umyndige barn. Likevel gjorde han en imponerende innsats som biskop. Han la særlig vekt på visitasene. Nesten alle menigheter ble besøkt to ganger. Lærerne og skolebarna ble vist særlig oppmerksomhet. Etter Darres syn var folkeopplysning et vesentlig ledd i folkets moralske oppdragelse. I den siste innberetningen hans til departementet skriver han at drukkenskap, løsaktighet og nattefrieri «*betydelig er aftaget*».

Da den nye kongen, Karl XV, ønsket å bli kronet i Nidarosdomen den 5. august 1860, søkte Darre avskjed fordi han ikke kunne gjennomføre kroningen på en verdig måte «*helseløs og næsten en Krøbling*» som han var. Han fikk avskjed allerede i 11. juli 1860 bare 57 år gammel. Han levde tretten år etter at han ble pensjonist. Han flyttet til datteren og svigersønnen sin i Miraflores i Spania. Der døde han i 1874. Som ikke-katolikk ble han nektet begravelse i spansk jord. Først i 1883 ble hans jordiske levinger ført hjem til Norge. Hans grav er ved Nidarosdomen.